

מזכירות הממשלה

סגנית

ז' 1 יוני 3

W76

ש מ ר

פרוטוקול

ישיבת הוועדה לעניני התיישבות המשותפת
לממשלה ולהסתדרות הציונית
א' בתמוז תשל"ו - 29.6.76

נכחו חברי הוועדה : השרים : י. גלילי - יו"ר, א. אוזן, י. אלון,
ש. הלל, ז. המר, א. עופר, ח.י. צדוק,
מ. קול.

נציגי ההסתדרות הציונית : ר. ויץ, י. קלארמן.

נעדרו חברי הוועדה : השרים : א. ידלין, ש. פרס, י. רפאל (בחו"ל),
י. רבינוביץ, ש. רוזן.

נציגי ההסתדרות הציונית : י. אלמוגי, מ. בר-און,
א.ל. דולצין, ר. יגלום,
ח. פינקלשטיין, מ. קירשבלום,
מ. קרונה, א. שנקר, ע. שפירא.

השר י. אבנר	-	ממלא-מקום שר הדתות
י. אדמוני	-	מזכיר הממשלה
י. גוטמן	-	הסוכנות היהודית
א. מקובר	-	לשכת שר המשפטים
מ. נצר	-	לשכת השר י. גלילי
ח. צבן	-	משרד הבטחון
אלי"מ מ. שגב	-	משרד החקלאות
מ. שמיר	-	צה"ל
	-	הסוכנות היהודית
מ. ניר	-	המשנה למזכיר הממשלה

סדר היום : הת/11. סלידת כביש ירושלים-השפלה (דרך גבעון ז' 2-
ומעלה בית-חורון)

הת/12. היאחזויות נח"ל

סלידת.

בפרוטוקול זה 15 דפים.

כשמה: גלילי בלוי.

היו"ר השר י. גלילי:

אני פותח את הישיבה.

לפני שנעבור לסעיף העומד על סדר היום שלנו,

אני מבקש מאת שר המשפטים, כיושב-ראש הוועדה לעניני ירושלים, למסור לנו מידע בנושא אשר גובל עם אחריותנו.

סלילת כביש ירושלים-השפלה (דרך גבעון ומעלה בית-חורון)

הא/ 11

השר ח.י. צדוק:

אני רוצה למסור לוועדה הזאת, שוועדת השרים

לעניני ירושלים, בישיבתה ביום 22 ביוני,

קיבלה את ההחלטה הבאה: "א. להטיל על מע"צ ומשרד התחבורה להכין בהקדם, בתיאום עם עיריית ירושלים, תוואי לכביש ולרכבת שיחברו את ירושלים עם השפלה דרך גבעון ומעלה בית-חורון. ב. להטיל על מע"צ, בתיאום עם עיריית ירושלים, להכין תוך ששה חודשים תכניות עבודה לסלילת הכביש הנ"ל. התכניות יכללו אומדנים תקציביים ולוחות זמנים לביצוע העבודה."

אני רוצה להוסיף שההחלטה הזאת היא החלטה

כדבר התחלת הפעולה לסלילת הכביש. פעולת התכנון, שצריכה להעשות בצורה מזרזת, תלויה בהחלטה עצמה.

השר מ. קול:

האם יש לזה תקציב?

השר ח.י. צדוק:

אין בעיות תקציביות לגבי פעולת התכנון.

ברור שקיימת בעיה של האכלוס והישוב של שני

צידי הכביש בקרבת ירושלים. לגבי השאלה הזאת קיימות, כידוע, גישות שונות וקונצפציות שונות.

ועדת השרים לעניני ירושלים, אחרי הכנה

מתאימה, אני מקווה שבעתיד הקרוב, תיקרא להכריע בין קונצפציות אלה.

מכיוון שענין הכביש מקובל על הכל, צריך

להחליט עליו ולהתחיל בפעולה.

החלטות נח"ל . 12 .

היו"ר השר י. גלילי:

אני מבקש ממר משה נצר שיציג לפנינו את
הנושא של האחזויות נח"ל.

מר מ. נצר:

נחבקשתי על-ידי יושב-ראש הוועדה להקדים כמה
דברים כלליים על הנח"ל ואחר-כך להציע תכנית
אשר נראית אפשרית מטעם צה"ל ורצוי, בסדר מסויים של עדיפות, להגשים אותה, לאחר החלטת
הוועדה.

במסגרת הנח"ל יש גרעינים התיישבותיים, בין

60 ל-80 גרעינים התיישבותיים בכל שנה. מסלול הנח"ל מחייב שני דברים בסיסיים:

הכשרה חקלאית ואימון צבאי. במסגרת ההכשרה החקלאית כללו בזמנו הכשרה במשקים
ובהאחזויות. מאז מלחמת יום הכיפורים עיקר ההכשרה החקלאית, כמעט באופן מוחלט,
נעשית במסגרת האחזויות, אשר מאפשרת לנצל את כוח האדם להקמתן ולהחזקתן של האחזויות
חדשות, בהתאם להחלטות. במסגרת זו, באופן כללי, בהתאם להחלטות הצבא ובממוצע כללי של
כוח האדם בנח"ל יש אפשרות, זה הרבה שנים, להחזיק מידי פעם, בעת ובעונה אחת, בין
13 ל-15 ישובים או 13 - 15 האחזויות. זו מסגרת אשר משתנה בהתאם לכוח האדם בצה"ל
ובנח"ל, אבל זו המסגרת האופטימאלית. מאז מלחמת יום הכיפורים, כאשר ההאחזויות
הפכו להיות דבר דומיננטי בנח"ל, הוקמו על-ידי הנח"ל 30 האחזויות, שבחלקן העיקרי
אוזרחו. הפרישה של הנח"ל כיום היא ב-11 האחזויות קיימת, והוא מחזיק ב-2 מאחזים
צבאיים, בהתאם להחלטת הוועדה, בכוכב השחר ובתקוע. לקראת סוף קיץ 1976 - ראשית
1977, קיימת תכנית וקיימת אפשרות, הן של התנועות ההתיישבותיות, וכן בהתאם להחלטות
הוועדה, לאזרח מספר של האחזויות נוספות, בהתאם להחלטות. יש להכין תכנית, במסגרת
כוח האדם ובמסגרת הכוללת, בדבר האפשרות הקיימת להקים האחזויות חדשות. שתיים הובאו
לפני הוועדה ואושרו על-ידה: אחת בגליל ואחת בפיתחה. כיום, בתיאום עם יושב-ראש
הוועדה, השר גלילי, ובסדר קדימויות אשר נראה למשרד הבטחון, בתיאום עם מחלקת ההתיישבות,
אנחנו מציעים להקים שתי האחזויות חדשות באיזורים שנאחזנו בהם כבר, בסדר זה של קדימויות,
ולעלות להאחזות שאושרה בתאריך יותר מוקדם - לקליה.

מר מ. נצר:

לאורך הכביש שבו נמצא כוכב השחר, מר נצר מסביר

את הקו במפה): זה הכביש המכונה גב ההר, היורד

מירושלים ליריחו, הכביש אשר ממשיך לכיוון איזור מעלה אפרים, מה שנקרא בזמנו פצאל, גיתית, נח"ל מכורה, חמרה ומתחבר לכביש העולה מגשר אדם לאיזור שכס, לאורך הכביש נמצא כוכב השחר וההצעה אומרת להקים כאן, בערך 1/2 ק"מ מערף של הכביש היורד מרמאללה ליריחו, מכוכב השחר דרומה, כוכב השחר ב' או רימון, האחזות נוספת של הנח"ל. ליד מאחז כוכב השחר, מספר קילומטרים דרומה ממנו. אם כן, מדובר על כוכב השחר ב'.

השר ח.י. צדוק:

מה קורה עם המאחז?

מר מ. נצר:

היושב-ראש ישיב על כך.

צפונה מכוכב השחר, בדרך למעלה אפרים, לאורך

הכביש, להקים האחזות, סמוך לכפר מרייר, להקים האחזות שניה שניתן לה שם זמני - "חיבה", במרחק של כ-8 ק"מ צפונה לכוכב השחר.

הנימוקים להקמת האחזות אלה הם בטחוניים.

נפרץ כאן כביש חדש, המאחז של כוכב השחר נמצא קילומטרים רבים יחסית צפונה מן הכביש, אני מדבר על כביש רמאללה-יריחו, וממש בצומת בין הכביש הזה לכיוון הירידה ליריחו חשוב שתהיה אחיזה בו.

אשר לאיזור מרייר, כאן יש בערך אותם נימוקים.

אנחנו סבורים שיש חשיבות מרובה שבין מעלה אפרים ובין כוכב השחר, בקטע הזה, יהיה עוד מאחז צבאי, בשלב זה, אשר ישמור על המעלות ועל המורדות בכביש גב ההר בכיוון הבקעה. כל אשר קשור בגורמים קרקעיים - ייאמר על ידי אחרים. מכל מקום, השטח הנדרש, מבחינה צבאית, נמצא בידנו.

נוסף לזה, בעדיפות שלישית, שאולי תהיה

רביעית, בהתאם לקדימויות אחרות, אנחנו נכוניס ומעוניינים לעלות לקליה ב'.

מר מ. נצר:

בחודש אוקטובר 1974 אישרה הוועדה, לפי תכנית אשר הוצגה על-ידי המחלקה להתיישבות, הקמתם של 3 ישובים, לפי תכנית עבודה: קליה א', שכיום היא ישוב קבע, מצפה שלם בתכנית מיועד לאזור על-ידי איחוד הקבוצות והקיבוצים, וההצעה של מערכת הבטחון - לעלות לישוב שלישי - קליה ב. זה נוסף לשני המקומות שהזכרתי קודם.

היו"ר השר י. גלילי:

לפני שאני נותן את רשות הדיבור למר אדמוני, אני רוצה להזכיר לחברי הוועדה, שב-17 בדצמבר 1974 נמסרה כאן הודעה של שר הבטחון, ובמקביל לכך גם בממשלה, בנושא המאחזים בכוכב השחר ובתקוע ואז הבטחתי שאם תהיה הצעה של שינוי סטאטוס, דהיינו, מעבר ממעמד של מאחז שאיננו עוסק בפעולה משקית להאחזות נח"ל שמתחילה לעסוק בפעולה משקית, הדבר יובא להחלטת הוועדה, ובהקשר זה נשמע את דבריו של מר אדמוני.

מר י. אדמוני:

מאז הקמת המאחז בכוכב השחר בדקנו את אפשרויות התכנון לאיזור הזה. מה שנתן את הדחיפה לכך היתה פריצת הדרך ממעלה אדומים למעלה אפרים, והיא תוחמת את התחום שבין האיזור של אינ-כפרים לאיזור של יס-כפרים באיזור השומרון. איזור כוכב השחר משך את תשומת לבנו בראשיתו, כי הוא גבוה מאד ושולט שליטה משמעותית על בקעת הירדן מצד אחד, ומצד שני, כפי שצויין, יושב על קו הגבול בין איזור הכפרים ובין האיזור שאין בו כפרים, והוא במרחקים כמעט שווים ממעלה אפרים וצפונה ומעלה אדומים דרומה. היות ואנחנו במרחקים של כ-15 ק"מ גם ממעלה אפרים וגם ממעלה אדומים, היה לנו ברור שכל תכנון התיישבותי פה מחייב ישוב במספר ישובים ואין להסתפק בישוב בודד, מכיוון שמאחז כאן צריך לתת פתרון של שירותים למתיישבים במקום הזה, ואם פתרון של שירותים - הפתרון צריך להיות לפחות למספר של מאות משפחות. מאחר ומבחינה קרקעית אנחנו מוגבלים באיזור הזה והכוונה להעלות את הישובים כמו במאחז הראשון, בעיקר על אדמות טרשים, ברור שמדובר על ישובים שעיקר קיומם יהיה על תעשיה, ואפשר לדבר על שילוב של קייט, כי זה איזור מתאים למטרה זו, הוא גבוה ויש לו שליטה יפה על כל הסביבה. יתכן שאפשר יהיה לדבר גם על הקלאות, אם יעמדו לרשותנו שטחים מסויימים, אחרי שירוכזו שטחי נפקדים, מדובר על כ-3000 דונם בסביבה. אם ירכזו את השטחים האלה - אפשר יהיה לדבר על שילוב של הקלאות במערכת התעסוקתית של הישובים האלה.

אנחנו מדברים היום על הקמתם של 4 ישובים בגוש

מר י. אדמוני:

הזה וכן מרכז שירותים לא מאוכלס. אין סיבה

להקים מרכז מאוכלס, כי הישובים יוכלו לתת שירותים של חינוך, בריאות וכו', והמרכז

הזה יהיה צמוד לאחד מ-4 הישובים. זאת אומרת, מדובר על 4 ישובים בסדר-גודל של

כ-150 משפחות בכל אחד, ובסך הכל על כ-600 משפחות. זה מה שאני יכול לומר על כוכב

השחר.

מבחינת התכנון - אנחנו במצב של תכנון מתקדם

לגבי הגוש כולו, זאת אומרת שמדובר לא בקונספציות כלליות אלא במחשבות מפורטות על

אופי הישובים ותכנונם.

בענין המים יש כמה אפשרויות. האחת - לקחת

מים ממערכת מים אשר נמצאת קרוב מאד צפונה לגוש כוכב השחר, במרחק של מספר קילומטרים.

זה יהיה אפשרי עם הנחת קו מים לאיזור ומאללה. יש תכנית לאספקת מים לאיזור ומאללה

והכפרים של גב ההר, אשר מקבלים את המים מאותו מקור שאנחנו מדברים עליו. זאת אומרת,

אפשר להחליף מים - לתת ממקור שלנו, ~~אזאאא~~ ממקור יותר קרוב. מבחינת הכפריים זה יתרון,

כי הם יהיו בנויים על מערכת קבועה ועל כמות יותר גדולה, כי המקור שאנחנו מדברים

עליו איננו יכול לפתור את בעיות המים בגדה. אנחנו מדברים על מי שתיה. נראה לנו

שנוכל לממש את התכנית שלנו, ואנחנו סבורים שניתן לממש אותה, כי המים לסדר גודל של

השטחים שאנחנו מדברים עליהם יוכלו לעמוד לרשותנו.

לענין מרייר או "חיבה", אשר נמצא מצפון לאיזור

כוכב השחר. האמת ניתנה להאמר, שהיוזמה להקמת ההאחזות הזאת היתה של צה"ל ולא יוזמה

התיישבותית. צה"ל רואה חשיבות במאחז הזה מנקודה זו שהוא רואה אותו על ציר חשוב

ביותר במעלה שבין הבקעה ובין גב ההר. יש פה דרך לא סלולה, אבל דרך שנפרצה וצה"ל

מייחס לה חשיבות. אנשי צה"ל, ביוזמתם, הביאו אותנו לשטח ואמרו שחשוב להם לשבת על

השטח הזה ולראות מה ניתן לעשות מבחינה התיישבותית. עוד צורם חשוב יש כאן לוואדי אשר

מצוי מצפון ל"חיבה" בואכה פצאל. זה ואדי אשר בו נמצא את עיקר המים שלנו לאיזור

הצפוני של בקעת פצאל. יש במקום הזה שני קידוחים חשובים ויש להניח שנקדה בו עוד

שני קידוחים כדי לספק את המים לאיזור הצפוני של הבקעה. ישוב במקום הזה חשוב מאד

מבחינת השליטה על מקור המים הזה. אין לנו ספק שעצם הישיבה במקום הזה תביא לסלילת
הדרך שנפרצה על-ידי צה"ל ותקדים את ביצוע הקידוחים ואספקת המים לאיזור הבקעת פצאל.

מר י. אדמוני:

מבחינתנו, נח"ל "חיבה" לא בשל כמו כוכב השחר

ואינני יכול לומר שיש תכניות ברורות. אין

סקרים קרקעיים מספיקים של סביבה. מה שאנחנו רוצים בשלב של האחזות נח"ל הוא להתבסס בעיקר על מלאכה. יש אפשרות, אם נמצא בכך, להעמיד לרשות הגרעין כמויות מסויימות של קרקע בבקעה עצמה, זאת אומרת, שהחילים ירדו לתעסוקה בבקעה, שהיא במרחק לא גדול, והדבר מתקבל על הדעת, וכשם שיורדים מגיתית לבקעה לעיבוד שטח, זה מרחק דומה מ"חיבה" לבקעה.

מכל מקום, לגבי "חיבה", מבחינת התכנון לטווח

ארוך, אני לא יכול לומר שזה בשל כמו כוכב השחר, אבל כהאחזות יכולים לדבר על תעסוקה מתאימה גם בחקלאות וגם במלאכה.

ההאחזות בקליה היא באיזור התיישבותי מובהק.

מדברים על תכנית משק אשר דומה לקליה א', בלי דפת, על גידולי ייצוא. יש שטח קרקע מלא ליישוב. מבחינת המים - קיבלנו אספקה של מים. זה חלק מהתכנית הכוללת לאיזור צפון ים המלח, אשר אושרה בוועדה, ובעיקרון אושרה הקמת הישוב הזה. אנחנו מציעים לעלות לשטח, בשלב זה כהאחזות נח"ל.

הם אינם מסכימים להיקרא "אלמוג".

השר מ. קול:

אם מתכוונים להעלות האחזות לכוכב השחר, לאיזור

כוכב השחר, ברור שמתכוונים שם להתיישבות קבע. דבריו של מר אדמוני במה שנוגע לבעיות הקרקע סתום ולא ברור. הייתי במקום וריאתי שהקרקעות המעובדות על-ידי הערבים הן ממש עד השטח של המאחז הנוכחי. שאלתי את נציג המחלקה להתיישבות אשר החלווה אלי והוא אמר לי שיש בעיה של קרקעות של נפקדים. המושג "קרקעות של נפקדים" קצת מעורפל בשבילי. אני מתנגד להפקעה של שטחים. אינני רוצה בשעורוריה חדשה של הפקעת קרקעות. כפי ששמעתי, לחלק מן הנפקדים יש קרובים בארץ והם טוענים שיש להם רשות לעבד את הקרקע של הקרובים שאינם בארץ.

השר מ. קול:

אני מבקש לשאול את מר אדמוני כיצד חושבים
לטפל בבעיה של ריכוז הקרקע. כשהוא אומר: אנחנו
נעשה כדי לרכז שטח של 3000 דונם, אני סבור שהמלה "ריכוז" מענינת למדי אבל לא ברורה.
מה פירושו של ריכוז, האם ריכוז הוא הפקעה? האם ריכוז פירושו הורדת אלה אשר מעבדים
כיום את הקרקע? באיזו סמכות להוריד אותם? חבל ששר המשפטים לא נמצא בישיבה, כי הייתי
רוצה שנעמוד על קרקע מוצקה מבחינה משפטית יורידית ולא נעשה פעולות שאינן תואמות את
החוק והסדר. מכל מקום, אני בעד זה שנקים שם האחזויות. אם הכוונה להסתפק במעט הקרקע
שיש במקום, מדובר על כ-400 דונם, השאלה אם זה מספיק להקמתם של כמה ישובים. אם הכוונה
לבצע פעולות הכרחיות כדי להרחיב את השטח עד לכ-3000 דונם ואולי 3500 דונם, אני מבקש
הבהרות.

השר י. בורג:

הורגלנו בוועדה הזאת שבדרך-כלל מחליטים על
דברים טובים אלא שאחר-כך באים ואומרים: זו החלטה
עקרונית, והכסף - זה ויכוח לחוד. בהחלטה שאנחנו מתבקשים להחליט, ממנה ועד הכסף, מה
המרחק;
הבנתי מדבריו של מר נצר שנקודה אחת תהיה קרובה
מאד לכפר מרייר. מה ההגיון שהיא צריכה להיות קרובה מאד, האם זה מקרה או שיש כאן
תנאים טופוגרפיים שמלכתחילה לא היתה ברירה אחת.

קיבלתי מכתב מגרעין מערב שומרון, שכל מה שהם רוצים
לעשות זה ברשיון ממשלתי. האם מה שהם רוצים קשור בעיבוי ירושלים;

השר י. אלון:

אינני יודע מה תהיה תשובתו של מר אדמוני
לגבי הקרקעות, אבל אני מניח שלא היה מעלה הצעה
אלמלא היה לו יסוד, על-פי קריטריונים שלנו, לרכז קרקעות ולהעלות הצעה.
כוכב השחר הוא מקום שקשה להגזים בחשיבותו.
הוא ממש עמדת מפתח, לדעתי, והיא תלת-תכליתית: גם מוסיפה מימד בטחוני לירושלים העיר
מבחינת הבטחון השוטף, גם תצפית נפלאה לבקעה וגם חוליה מחברת חשובה למדבר יהודה.

השר י. אלון: בכל מקום שאפשר להעמיד שלושה ישובים במקום שניים,

אם זה רק ניתן מבחינת קו המים, אני יכול רק לברך

על האפשרות הזאת. הוא הדין לגבי "חיבה", יהיה שמה אשר יהיה. מבלי להכנס לפרטי המיקום, אני מדבר על המתחם הגיאוגרפי, היא ממש מחזקת את מערך הספר המתעבה במקום הנכון ואני ממליץ על כך בכל לב. אני מבין שאנחנו לא דנים היום על תקוע והרודיון. הבנתי שהיושב-ראש רוצה שנשנה את המעמד ממאחז להאחזות. אני לא רק מצדד ובעד מעבר ממאחז להאחזות אלא אני מרחיק לכת ומדבר על מעבר מהאחזות להתיישבות. אני מודאג מקצב ההתיישבות הערבית באיזור, שהוא חוליה חשובה בתוך מדבר יהודה. אם יש בהחלטה כדי לשנות את המעמד ממאחז להאחזות, צריך לתמוך גם בזה.

אני רוצה להעלות אפשרות שאיננה חייבת תשובה היום. אותה דרך אשר נמתחת מירושלים במעלה יריחו, באיזור מעלה אדומים צפונה, היה חשוב אילו היתה נמתחת צומת דרומה לעבר תקוע והרודיון, אשר אולי במשך הזמן תתפצל לכיוון מצפה שלום ודרומה לערד. האם יש תכניות בענין זה או שאפשר ליזום תכניות עם משרד הבטחון?

היו"ר השר י. גלילי: אני רוצה להשיב על כמה שאלות. אתחיל מן השאלה האחרונה. פה אנחנו נמצאים במצוקת המחסור הכספי.

במידה שאנחנו יכולים להסתייע בתקציב הבטחון, הרי על אף שמדובר בקיצוצים הוא יותר רוח, בעיקר מבחינת סדר הגודל, אנחנו מפעילים את גורמי הבטחון לשלב צרכים בטחוניים בצרכים התיישבותיים, וגורמי מערכת הבטחון נענים. כך נולד הכביש שיש הקוראים לו כביש גב הבקעה, זה הכביש ממעלה אדומים צפונה, אשר יעבור בקרבת כוכב השחר ומרייר, ושחשיבותו רבה.

השר מ. קול: יש הקוראים לו "כביש אלון".

היו"ר השר י. גלילי: נכון. זו אולי מגרעתו היחידה.

יש לכביש הזה יתרונות רבים ואני מזמין את
חברי הוועדה לסייר בו.

היו"ר השר י. גלילי:

בהקשר לכך יש תכניות לקשור את מעלה אדומים
עם תקוע. אנחנו עוסקים ברכישת זכויות בכל המרחב הזה, על שטח גדול של קרקע, הקרוי
בוקע הדרומית. יש התקדמות רבה. המינהל עושה בענין זה עבודה תרוצה.

המינהל עושה עבודה טובה לא רק בענין זה.

השר א. אוזן:

יש מחשבה לקשור את מצפה שלם בכביש עם כביש
ירושלים. אבל אלה הן תכניות שלמרבה הצער אינן
אקטואליות לשנה זו מפני סדר קדימויות ומחסור בכספים. אני מנסה להביא לכך שיהיה לפחות
תכנון כדי שאם יהיו אמצעים, שנושא התכנון לא יעכב.

היו"ר השר י. גלילי:

בהזדמנות זו אני רוצה לומר שבעת מתאימה אני
אבקש ממר שמיר לספר לוועדה על עבודתה של הקה"ל, עבודת הכשרה ופיתוח, שגם להם ערך
עצום מבחינת עתיד ההתיישבות.
זה לגבי שאלתו של השר אלון.

אשר לנושא הקרקע. חברנו השר קול הציג לפנינו
בעיה נכונה וסבוכה. אין זה מן הנמנע שבעיה זו תעסיק אותנו. הגורמים המבצעים מוסמכים
לטפל רק בבעיות קרקעיות שאין עמן פרובלמטיקה מבחינה משפטית ומבחינת בעלויות. ברגע
שהדברים דורשים תפיסת שטח או הפקעת שטח - יש לזה רשויות מוסמכות ויש הקפדה שלא ייעשה
דבר אלא לפי החלטת הרשויות המוסמכות, שלגבי קרקעות הקשורות בפיתוח ירושלים רבתי - זו
ועדת שרים לעניני ירושלים, ולגבי שטחים אחרים - ועדת השרים לעניני התיישבות.

היכן הגבול שעד אליו מגיעה הוועדה לעניני
ירושלים?

השר מ. קול:

יושבי הראש יסתדרו ביניהם.

השר א. עופר:

היו"ר השר י. גלילי:

יושבי הראש של שתי הוועדה הללו אינם ניצים
ביניהם בנושאי יוקרה והם מסתדרים בנושא התיחום.

אם יתגלה ריב - נפתור אותו על-ידי בוררות זבל"א.

אני רוצה לומר לשר קול, שהנסיון מלמד שעצם
שיבוצה של האחזות נח"ל באיזור מסויים, לעתים היא מקלה ולעתים היא מכבידה. לעתים,
האחזות נח"ל מסייעת לכך שבעלי קרקעות מסכימים לחילופי קרקע או מכירת קרקע, לעתים
זה מזעיק את הסביבה ומזעיק גורמים עויינים, אבל מוכרחים לזוז מנקודת קפאון ויחידת
נח"ל, על-פי רוב, מגלה אפשרויות שונות. מכל מקום, אם תהיה בעיה של הפקעה - נצטרך
להביא את העניין לישיבה של השרים, חברי ועדת השרים לענייני ירושלים, על-מנת להחליט
בנדון.

השר מ. קול:

יש קרקעות של המדינה, ונניח שהקרקעות של
המדינה מעובדות עכשיו על-ידי מישהו, על-ידי
ערבים, פה אין בעיה חוקית, אבל יש בעיה של חזקה וזה מחייב משא-ומתן על פיצויים.

השר י. בורג:

האם אתה שואל על מעבר לקו הירוק?

השר מ. קול:

כן. אני רוצה לדעת האם יש הנחיות בעניין זה.

היו"ר השר י. גלילי:

אני רוצה להזכיר לשר קול, שבשעתו, לאחר
התייעצות עם אנשי מערכת הבטחון והיועץ המשפטי
לממשלה, הבאנו לוועדה הזאת להחלטה כללים בדבר פיצויים במגמה יותר ליברלית, על-מנת
להגדיל את הסכומים ולהקל את העניין של רכישת קרקעות וזה חל גם על השטחים הללו.

לאחרונה, אני מדבר על השאלה שנשאלה על-ידי

השר בורג, ביחס למיקום ההאחזות באיזור מרייר, הנוהג הוא שיוצאת ועדת מיקום המורכבת
מכל הגורמים, לרבות מערכת הבטחון והגורמים ההתיישבותיים, והיא קובעת את המיקום
בהתאם לכל הנתונים האובייקטיביים, באופטימום לטובה, ואז יקחו בחשבון גם את מידת הקירבה
לכפר.

היו"ר השר י. גלילי:

בדרך-כלל רצוי וראוי להרחיק ולא להסמין
לישובים ערביים, אלא אם כן נתונים

טופוגרפיים או קרקעיים מכריעים את הכף.

השר י. אלון:

על קליה ב' אין עוררין.

היו"ר השר י. גלילי:

לגבי התאריכים וסדר הקדימויות. יושב-ראש
הוועדה, המחלקה להתיישבות, שר החקלאות

וגורמי הבטחון נקבע את סדר הקדימויות.

השר מ. קול:

לגבי אזורי ישובים, ברור שיש ועדת גבתי
שבה כל גורמי ההתיישבות והיא מגבשת הצעות
בענין זה. לגבי האחזות נח"ל, מה הסדר בענין זה, איזה גרעיני נח"ל ומי מחליט בענינים
האלה; האם גם בכך מחליטה ועדת גבתי או שבענין זה ענין של משרד הבטחון.

מר מ. נצר:

בשלב זה הוועדה מחליטה על האתרים, ועדה זו.
היות ושלב ההאחזות הוא שלב מוקדם - בתיאום
מוחלט עם המחלקה להתיישבות ובסופו של דבר זה מובא לוועדת גבתי.

מר י. אדמוני:

לא בשנת ההאחזות.

היו"ר השר י. גלילי:

אני רוצה שיהיה ברור: מיקומה של האחזות נח"ל
איננו קובע מי ~~היא~~ הגוף אשר יאזרח את המקום.

פרופ' ר. וייץ:

עד תקופה מסויימת.

השר מ. קול:

לאחר ביקור שלי ברצועת עזה וכעיקר בפיתחת רפיח התעוררו אצלי, ושמעתי שגם אצל אחרים, יותר מוסמכים ממני בתחום הזה, ספקות לגבי התועלת לקיים האחזות או ישוב בתוך הישוב הערבי ברצועה ויש מחשבה בענין זה/ לקיים שיקול דעת נוסף כדי להדרים מעבר לישוב הערבי הצפוף שם, כי הנסיון איננו מעודד. זאת שמעתי מאנשי צה"ל במקום. אני שואל את היושב-ראש האם נושא זה נמצא בבירור, האם הוא מודע לבעיה ואם יש בדעתו להביא הצעות.

היו"ר השר י. גלילי:

אני מבין שמשאלה זו יכולה לצמוח הצעה של שינוי אבל זה לא ראוי לדיון פה בסעיף שונות.

אני רוצה להזכיר ואני מניח שכל אחד מודע

לכך שאנחנו, מתוך סיבות אובייקטיביות לא פיתחנו את נח"ל נצרים ואת נח"ל מורג ואת כפר דרום, אנחנו לא פיתחנו אותם פיתוח התיישבותי בעיקר מטעמים של קרקע ומים. לעומת זה אנחנו תקענו יתד בסמירי, שהיא יותר בדרום, גם זה איזור פרובלמטי ואנחנו דנים עכשיו עם גורמי הבטחון על תקיעת יתד באיזור עוד יותר דרומי ובשטח האש שבין חאן-יוניס לרפיח. עד כה לא הבאנו הצעות בנדון לוועדה. כאשר הדבר יבשיל לכלל הצעות לדיון בוועדה, ממילא הדיון יתפשט לאותו מרחב שעליו שאל השר קול. מכל מקום, למרבה הצער, כשהלכנו לנח"ל נצרים, לנח"ל ~~מורג~~ מורג ולכפר דרום, היו כוונות לפתח את המקום פיתוח התיישבותי אבל נתקלנו בקשיים קרקעיים. המצב מוקפא ונספיק לדון בזה כאשר הצעות תהיינה יותר בשלות. עד כאן עסקתי לא בנקודות מוצא פוליטיות. אין ספק שהדבר טעון דיון מתוך נימוקים פוליטיים, ונדון עליו בזמן.

מר קלרמן:

אדוני השר, ברשותך אני רוצה לפנות בשאלה

לשר עופר בנושא אשר השר בורג ניסה להעלותו

לסדר-היום. מדובר בגרעין מערב שומרון. בתזכיר אשר הוגש לנו נאמר שכמעט כל חברי הממשלה, לרבות השר קול, כך נאמר, גנתנו את ההכשר, והוא תלה את עצמו באילן גדול, בשר גלילי, ולאחר שיחות מרובות עם השר עופר, הובטח שהדבר יבוצע. קויימו מספר שיחות, האחרונה ב-18 בספטמבר 1975 אלא שעד היום הענין לא התקדם. מה הסיבה;

היו"ר השר י. גלילי:

הכתובת לשאלה זו איננה השר עופר. אני רוצה

לומר לשני החברים אשר העלו את הנושא של

גרעין מערב שומרון, שחלילה לי לקפח זכותו של חבר ליסול את רשות הדיבור ואין לי מכשירים כדי לנבא על מה הוא עומד לדבר. לאחר ששמעתי את נושא השאלה או את נושא הדיבור אני ממליץ מאד לחברים לא ללכת בדרך הזאת של קבלת תזכירים והעלאתם לדיון לפני שהם שואלים את הגורמים הנוגעים בדבר. אני יכול לזמן לכם סדרה שלמה של גרעינים. יש גרעינים אשר מחכים להתיישבות, אחד מהם הוא גם הגרעין הזה. לא יתכן יחס פרוטקציוניסטי לגרעינים. יש אתי רשימה של גרעינים שמחכים להתיישבות.

השר ז. המר:

אולי רצוי שנקבל אותה כדי שנבדוק את הביקוש

מול ההיצע

היו"ר השר י. גלילי:

יחד עם זאת, יש מגבלות תקציביות, יש מגבלות

של אתרי התיישבות. אני מכיר גרעין שרוצה

להתיישב בקדום ויש החלטה של הממשלה שלא יהיה ישוב בקדום. יש סדרה של גרעינים, מהם פרובלמטיים, מהם לא-פרובלמטיים. זה עובר ~~הם~~ מסננת, זה עובר את הוועדה של גבתי. יש גרעינים אשר מדברים על ישובים עירוניים. יש מגבלות תקציביות. אתמול היתה התקפה על תקציב השיכון, בישיבה משותפת של ועדת הכספים וועדת החוץ והבטחון אשר דנה בקיצוץ בתקציב הבטחון. כל נגיעה בתקציב השיכון מתנגשת בין השאר בהתיישבות. מכל מקום, זו לא רוצה לטיפול בנושא.

גרעין מערב שומרון הוא אחד הגרעינים שהציע

עצמו להתיישבות. נתקיימו שיחות עם שרים שונים. אני לא נתתי שום הבטחה לשום גרעין, אלא לאחר שהדבר הוחלט בוועדה עניתי להם שהנושא טרם נדון בוועדת השרים להתיישבות. אני מוכן לכך שבאחת הישיבות הבאות תשמע לגבי ההצעה של גרעין מערב שומרון. מכל מקום, שר השיכון איננו כתובת בנדון. אם יאושר טיפוס זה של ישוב, שהוא לא ישוב כפרי, ממילא הדבר הזה ייכלל בתקציב של משרד השיכון, בהסכמת השר, אבל הכתובת להחליט אם עולים לאתר התיישבותי מסויים או לא, היא לא הסוכנות ולא משרד השיכון אלא הוועדה הזאת.

לכן שאלתי.

מר קלרמן:

היו"ר השר י. גלילי:

אתה שאלת על גרעין אחד בשעה שיש הרבה גרעינים.

מר קלרמן:

כאשר פונים אלי, אני מצווה להעלות דברים ואין פה כל פרוטקציה.

היו"ר י. גלילי:

אני מציע לך להצטייד בקצת הומור ואז היית מתייחס אחרת למלה "פרוטקציה".

השר א. עופר:

בדרך כלל שרים נפגשים עם כל מי שרוצה להפגש אתם. נכון שנפגשתי אתם בתאריכים המצויינים

אבל אמרתי דבר נוסף: שעצם ההחלטה על מקום ישוב צריך להיות בוועדה הזאת ולוועדה הזאת יש יושב-ראש, וכל עוד לא מחליטים בוועדה הזאת על עצם הקמתו של הישוב, הכל הוא בבחינת שיחות הכרות והבהרה, ואנחנו מקיימים שיחות כאלה עם גרעינים רבים.

היו"ר השר י. גלילי:

אני מבטיח להביא מידע על גרעינים ונטכס עצה איך להשיג את המשאבים הדרושים על מנת לספק את

כולם.

היום החלטנו שתקוע וכוכב השחר יעברו ממעמד של מאחזים למעמד של האחזויות, וכן להקים האחזויות במרייר, כוכב השחר ב' וקליה ב', לפי סדר קדימות שיושב-ראש הוועדה, שר החקלאות ושר הבטחון והמחלקה להתיישבות יקבעו.

השר מ. קול:

בכוכב השחר תהיינה שתי האחזויות.

היו"ר השר י. גלילי:

נכון, שתיים.

ש מ ו ר

- 2 -

הת/11. סלילת כביש ירושלים-השפלה
(דרך גבעון ומעלה בית-חורון)

יו"ר ועדת השרים לעניני ירושלים מדווח לוועדה לעניני
התיישבות על החלטת ועדת השרים לעניני ירושלים (מס. ים/8)
מיום כ"ד בסיון תשל"ו (22.6.76) בנושא.

הת/12. היאחזויות נח"ל

יו"ר הוועדה פותח.

בדיון משתתפים: השרים מ. קול, י. בורג, י. אלון,
ז. המר וי. גלילי; וה"ה מ. נצר, י. אדמוני
וי. קלארמן.

ההחלטה שמורה במזכירות הממשלה.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת